

Előkészítők: Tóth Imre, Egészségügyi és Szociális Bizottság elnöke, Nagyné Bózsár Katalin egészségügyi és szociális intézményi és személyzeti ügyintéző

A tájékoztató törvényességi ellenőrzője: Szűcsné dr. Sebestyén Irén jegyző

TÁJÉKOZTATÓ a Városi Egészségterv megvalósulásáról

Hajdúnánás Városi Önkormányzat Képviselő-testülete a 171/2005. (IX. 13.) számú Képviselő-testületi Határozatával fogadta el az Egészségtervet.

Az akkor elkészített és a képviselő-testület által elfogadott dokumentum megvalósulásáról 2007. májusában tájékoztatót fogadott el a testület azzal, hogy az egészségterv felülvizsgálatára, új, rövid távú feladatok meghatározására készüljön újabb előterjesztés 2007. októberében.

A képviselő-testület 2007. októberben a Városi Egészségterv felülvizsgálata mellett a 2008. évre új, rövid távú feladatokat határozott meg és döntött azoknak az önkormányzat 2008. évi költségvetésében való tervezéséről.

Az egészség az egyén szempontjából az egyik legfontosabb - ha nem a legfontosabb - érték, ezért megőrzése az egyén karrierje, gazdasági helyzete, társadalmi státusa szempontjából is döntő jelentőségű. Az embereket rá kell döbbsíteni arra, hogy saját magát és családját hozza nehéz, sokszor kilátástalan helyzetbe azzal, ha egészségét elhanyagolja.

Az egészség kincs, olyan útravaló, amit mindenki nagyjából azonos feltételekkel megkap, de megőrizni - saját jól felfogott érdekében - már neki kell. Az egyetlen racionális cél az egyén szempontjából: meg sem betegedni.

Az egészség megőrzése ugyanakkor össztársadalmi érdek is. Egy-egy ország jövőbeni fejlődése, gazdasági potenciálja nagyban függ a lakosság egészségi állapotától.

Társadalmi szinten jelenleg két tendencia mutatkozik:

- **a társadalom egészének felelősségvállalása az egészség megóvásáért, fejlesztéséért, amelyben az egészségügyé a főszerep;**
- **intenzív oktató felvilágosító munkával el kell érni, hogy az egyén akkor kezdje el óvni az egészségét, amikor még megvan.**

Ez utóbbi megállapításokra alapozva, az Egészségterv 2008. évi megvalósulását az abban megfogalmazott gondolatok közül az alábbiakra figyelemmel vizsgáltuk:

„Nem lemondva a felnőtt lakosság életmódjának, életvezetési szokásainak előnyös befolyásolásáról, az egészségnevelés és egészségfejlesztés célcsoportjainak kiemelten az óvodás és iskoláskorú gyermekek és fiatalok értendők. E korosztály egészségmagatartása határozza meg döntő mértékben a jövő felnőtt lakosságának egészségi állapotát, annak külső és belső igényét.”

A gyermekek egészségének megőrzéséhez, fejlesztéséhez szükség van a gyermekek egészséggel kapcsolatos tudásának, készségeinek elsajátításához, bővítéséhez és az egészséget támogató környezet kialakításához.

Rövidtávon, az egészséget befolyásoló tényezők közül a pozitív hatások erősítése, a negatív tényezők csökkentése, kiküszöbölése került elfogadásra az egészségtervben az alábbi feladatok megjelölésével:

- az egészséges életre nevelés, az oktatás és tudatformálás erősítése;
- az egészséges táplálkozás széles körű elterjesztése;
- az egészséges élethez szükséges mozgáskultúra fejlesztése;
- a káros szenvedélyek elleni küzdelem;
- az egészséges élethez való egyenlő esély megteremtése és megtartása;
- az egészségügyi ellátórendszer szolgáltatásai preventív tevékenységének ösztönzése.

A fenti feladatok közül a *Hajdúnánási Óvoda egységeiben* a pedagógiai programok a mozgás fejlesztését, a mentálhigiéné előtérbe kerülését tartják legfontosabbnak.

Egészségnapok keretében régebben évszakonként, ma már havonta - a pályázatok eredményességének függvényében - kerül sor különböző programok megszervezésére.

Gyümölcsnap, salátanap, saját készítésű ételek kóstolása szerepelnek az óvodai csoportok munkatervében.

Valamennyi óvodában biztosítják a napi rendszeres szabad levegőn való játékot, mozgást, a sétákat, kirándulásokat.

Orvosi és védőnői segítséggel az egészséges életmód, egészséges táplálkozás, fogápolás témakörben előadások megtartására, a fogászati rendelőbe való látogatásra is sor került.

Évente megszervezik a vízhez szoktató *úszásoktatást*. A költségek miatt nem minden gyermek számára érhető el ez a mozgásforma, mely tartásjavító, gerincproblémák megoldására is alkalmas, egyben segíti a gyermekek mozgás-, valamint légzéskoordinációját.

A 2008. évben az önkormányzat költségvetésében kiemelten támogatta a gyermekek úszásoktatását.

Hajdúnánás általános iskoláskorú gyermekei számára, főként az alsó tagozatos tanulóknak az iskolák által szervezett kereteken belül nyílt lehetőségük az úszás elsajátítására.

Hajdúnánás Városi Önkormányzat pályázati lehetőség híján saját erőből biztosított támogatást a tanulók úszásoktatásához.

Elismeréssel nyilatkoztak az oktatási intézmények az *iskolavédőnők egészségnevelés területén megnyilvánuló szerepvállalásáról, prevenciós tevékenységéről*. Tanórák és különböző tanórán kívüli foglalkozások alkalmával, illetőleg négy szemközti megbeszéléseken egyaránt lehetősége van a diákoknak a helyes táplálkozásról, az alkohol, a drogfogyasztás, a dohányzás veszélyeiről beszélgetni, tanácsot kérni, a higiéniai tudnivalókról, a helyes fogápolásról ismereteket szerezni.

Egészségnapok keretén belül vércukor, vérnyomás, testtömeg, testzsír méréssel is aktív szerepet vállaltak a védőnők.

A *mindennapos testnevelés* területén is intézményenként más-más módon igyekeznek az intézmények biztosítani tanulóik számára fizikai állapotuk fejlődését. Iskolai sportnapok, korcsoportonkénti bajnokságok, sport bemutató és gyermeknap szervezésével biztosítják az együttesen végzett testmozgás örömteli élményét.

A *középfokú oktatási intézményünk* egészségnevelési programja keretében osztályfőnöki órákon, külső és belső előadók, illetve kortárs segítők segítségével dolgozzák fel a különböző egészségnevelési témákat.

Az utóbbi két évben az egészséges táplálkozás követelményeinek megfelelően *átalakult az iskolai büfék választéka*.

A Csiha Győző Tagintézmény tanulóinak is lehetősége van a tanórán kívüli sportolásra. Egészségnevelési hét keretében felvilágosító, ismeretbővítő előadásokra, bemutatókra, kiállításokra kerül sor az évenként megrendezett eseménysorozaton.

Örvendetes, hogy az oktatási intézmények egészségneveléssel kapcsolatos programjain kívül a városban más intézmények, szervezetek által biztosított - a városlakosságának egészsére kiterjedő - rendezvények megszervezésére is sor került a 2008. évben.

A Hajdúsági Többcélú Kistérségi Társulás által megtervezett és az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium Sport Szakállamtitkársága által támogatott pályázat alapján komplex kistérségi szabadidős programok - általános iskolások játékos sorversenye, valamint kispályás labdarúgó bajnokság - megvalósítására került sor, valamint a Szeniorsport- Aktív életmód - Egészségfejlesztő Program keretében Hajdúnánáson a Gyógyfürdőben rendszeres gyógytorna, aquafitness programokon vehetett részt 20 fő a kistérség 50 év feletti korosztályából.

A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat szintén pályázat útján mérőműszereket tudott beszerezni, amelyeket napi munkájuk során és különböző rendezvények alkalmával testsúly, testzsír, testtömeg, valamint vérnyomás méréseire alkalmazhatnak.

A Kéky Lajos Városi Művelődési Központ is több városi szintű rendezvénynek adott otthont, amelyek az egészséges életmóddal, táplálkozási szokásainkkal kapcsolatosak.

Hajdúnánáson számos csoport és civil szervezet készíti a fiatalabb és idősebb korosztályt az egészséges testmozgás, a szellemi és fizikai aktivitás erősítésére, a szabadidő tudatosan egészségesebb felhasználására. Az Okkal-Más-Okkal Ifjúsági Egyesület például sportnap, prevenciók akadályverseny, természetjárás, klubfoglalkozások keretében végezte a felnövekvő generáció tudatformálását.

A Helyi Televízió egyrészt a városban megrendezésre kerülő események nyomon követésével, másrészt felvilágosító adások sugárzásával hívta fel a lakosság figyelmét a helyes táplálkozásra, a mozgáskultúra fejlesztésére, a káros szenvedélyek elleni küzdelemre, az egészségügyi ellátórendszer preventív szolgáltatásaira.

A közoktatási intézményekben a gyermekek étkeztetését biztosító Hajdúnánási Gyermek- és Közétkeztetési Kht. 2008. évben változatosabb kenyér-pékáruval, több gyümölcs és zöldségfélével, a korcsoportok igényeinek lehetőség szerinti figyelembe vételével megfelelő menü kialakításával igyekszik az egészséges életmód kialakításában szerepet vállalni.

Az egészségterv megvalósulásával kapcsolatban a Városi Szakorvosi Rendelőintézet és Ápolási Intézet az alábbi megállapításokat tette:

Folyamatosan kerültek pótlásra az egészségügyi szolgáltatások nyújtásához szükséges eszközök, berendezések.

Elkészült a Városi Szakorvosi Rendelőintézet és Ápolási Intézet épületének átfogó felújítását, bővítését, valamint a járóbeteg szakellátás változását célzó pályázat, mellyel nemcsak Hajdúnánás, hanem Hajdúdorog lakossága betegellátásának minőségi színvonala javulhat.

Az egészségügyi intézményben a lakosság egészségi állapotának megőrzése, javítása érdekében egyre több szűrővizsgálat elvégzéséhez biztosítanak helyet, eszközöket. (csonttritkulás, érrendszeri problémák).

A tavalyi évhez hasonlóan 2008. évben is nemcsak a kiértékelések történtek meg a nők mammográfiás vizsgálatára, hanem megszervezésre került az Állami Tisztiorvosi Szolgálat Hajdúböszörményi, Polgári Intézetének koordinálásával az Emlőszűrő Állomásra történő csoportos beutazás is. Örvendetes, hogy megyei szinten kiemelkedő (60 %) a hajdúnánási nőknek az emlőszűrő vizsgálaton való megjelenése.

2008. évben településünkön több computeres szűrővizsgálatot végző cég is megjelent ajánlataival. Ezeket a vizsgálatokat az Országos Egészségbiztosítási Pénztár nem, vagy csak részben finanszírozza, ezért ezek a lakosság részére térítés ellenében vehetők igénybe.

Több munkáltató biztosított helyszínt ezen szűrővizsgálatok elvégzéséhez.

2008. évben nem történt meg a lakosság átfogó tüdőszűrő vizsgálatra való behívása. A fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet értelmében *a kötelező érvényű tüdőszűrés hatálya lényegesen korlátozódott.*

A szűrővizsgálatok elrendelését az érintett területet ellátó tüdőgondozó intézet jelentése, vagy vezetőjének kezdeményezése alapján az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat végezheti. 2007. évben 2 községben került sor megyénkben kötelező szűrésre, a többi településen tehát *nem kötelező a tüdőszűrésen való részvétel.*

A jelenlegi álláspont szerint *nem javasolt a szűrésen való részvétel a 30 év alatti lakosok számára,* mivel körükben elenyésző a tbc-s betegek száma.

Ajánlott viszont a gyógyult tbc-s betegek, *bizonyos társbetegségben szenvedők* (cukorbetegség, immunológiai betegségek, alkoholfüggés) *számára,* 40 éven felüli *dohányosoknak,* tüdőrák halmozott családi előfordulása esetén, továbbá egyes munkaköri alkalmassági vizsgálatok kötelező részvizsgálataként.

Hajdúnánáson a Városi Tüdőgondozó Intézet adott helyet évek óta a mozgó szűrővizsgálati egységnek, ahol a lakosság ingyenesen, külön értesítés alapján vehette igénybe az egészségügyi szolgáltatást.

Miután *nem kötelező és nem általános érvényű a tüdőszűrő vizsgálat,* így jelentősen átalakult az egészségügyi szolgáltatás finanszírozási háttere is.

A központi „bázisfinanszírozás” a felére csökkent, továbbá jelentősen csökkent a szűrésen résztvevő lakosok száma is.

Hajdúnánás Városi Önkormányzat Képviselő-testülete bár a 91/2008. számú Képviselő-testületi Határozatában nem támogatta a tüdőszűrés elvégzésére jelentkező szolgáltató megállapodását, ugyanakkor fontosnak tartotta a lakosság tájékoztatását, valamint a prevencióra való hangsúly fektetését.

Év közben a lakosság részéről érkező igények, továbbá a Tüdőgondozó Intézetben az általános szűrés hiánya miatt mutatkozó többletfeladatok okán azonban átgondolás tárgyát képezheti a lakosság átfogó tüdőszűrő vizsgálatának elvégzése és azok kiértékelése. Ehhez azonban a központi finanszírozás csökkenése miatt az önkormányzat részéről anyagi támogatás szükséges. A 2009. évi szűrésekhez kapcsolódó konkrét összeg meghatározása a jelenleg is folyó szolgáltatók közötti tárgyalások eredményének függvénye.

Az egészségmegőrzés terén a védőnői szolgálat felvilágosító munkáját emelte ki a rendelőintézet intézményvezetője. A hét területi és két iskolavédőnő munkája a szűrővizsgálatokon kiszűrt gyermekek nyomon követésével, az egyéni tanácsadások, fogadóórák számítógép, illetve internet használatával történő kiegészítésével a jövőben hatékonyabbá válhat. Ehhez 2008. évben *megtörtént a szükséges eszközfejlesztés.*

Fentiekén túl, az egészségterv további céljainak megfelelően más előadásokra, programokra is sor került, amelyek Hajdúnánás lakosságának egészségi állapotára közvetlenül, vagy közvetve hatást gyakoroltak (pl. *élelmiszer adomány szétosztása* a szociálisan rászoruló egyéneknek, szociálisan rászorult gyermekek számára *nyári étkeztetés,* stb).

Az egyén életmódját - mely egészségi állapotát a WHO felmérései alapján döntően meghatározza - hatékonyan képes közvetlen környezete (családi, munkahelyi, szabadidős) befolyásolni, mivel az egyén természetes igénye a közösségbe tartozás és a közösség elvárásainak való megfelelés. Éppen ezért Hajdúnánás Városi Önkormányzat nemcsak a saját és intézményei által szervezett tevékenységeket tekinti pozitív befolyásoló tényezőnek, hanem elismeri és támogatja a városban működő különböző helyi szervezetek (Vöröskereszt, nyugdíjas szervezetek, klubok), egyének valamennyi egészséges életmódra nevelésének kezdeményezéseit is.

A fentiek figyelembe vételével Hajdúnánás Városi Önkormányzat Egészségügyi és Szociális Bizottsága elnökével egyeztetve az alábbi új, rövid távú feladatok meghatározását és azok 2009. évi költségvetésben történő anyagi támogatását javaslom a képviselő-testület felé:

- tüdőszűrő vizsgálat megszervezése és támogatás biztosítása a vizsgálat elvégzésére és a felvételek kiértékelésére;
- az óvodás korú gyermekek úszásoktatásához kedvezmények, illetve támogatás biztosítása;
- egészségneveléssel kapcsolatos városi programok szervezése, és/vagy az oktatási intézmények, vagy más helyi szervezetek által szervezett - sport, mozgáskultúra javításán kívüli - rendezvényekhez támogatási keret meghatározása;
- a város idősödő lakosságának a különböző önkormányzat és más, pl. civil szervezetek által szervezett programokba történő aktív bekapcsolódásának ösztönzése.

A fentiek alapján előterjesztem az alábbi

H a t á r o z a t i j a v a s l a t - o t:

- 1./ Hajdúnánás Városi Önkormányzat képviselő-testülete a Városi Egészségterv megvalósulásáról szóló tájékoztatót tudomásul veszi.

Felelős: -

Határidő: -

- 2./ Hajdúnánás Városi Önkormányzat képviselő-testülete a Városi Egészségterv megvalósításával kapcsolatban az alábbi 2009. évi feladatok meghatározásáról döntött:

- tüdőszűrő vizsgálat megszervezése és támogatás biztosítása a vizsgálat elvégzésére és a felvételek kiértékelésére;
- az óvodás korú gyermekek úszásoktatásához kedvezmények, illetve támogatás biztosítása;
- egészségneveléssel kapcsolatos városi programok szervezése, és/vagy az oktatási intézmények, vagy más helyi szervezetek által szervezett - sport, mozgáskultúra javításán kívüli - rendezvényekhez támogatási keret meghatározása;
- a város idősödő lakosságának a különböző önkormányzat és más, pl. civil szervezetek által szervezett programokba történő aktív bekapcsolódásának ösztönzése.

Felhívja a polgármestert, hogy a feladatoknak az önkormányzat 2009. évi költségvetésében való tervezéséről gondoskodjon.

Felelős: Dr. Éles András polgármester

Határidő: 2009. február 10.

Hajdúnánás, 2008. december 11.

Dr. Éles András
polgármester